

مبانی برنامه‌سازی کامپیوتر تمرین زبان C

سید صالح اعتمادی *

تاریخ اعلام: ۲۳ آذر ۱۴۰۱
مهلت تحویل: ۳ دی ۱۴۰۱

---

*تشکر ویژه از آقای علی حیدری که نسخه اولیه این قالب را در ترم دوم سال تحصیلی ۹۷-۹۸ برای درس برنامه‌سازی پیشرفته تهیه کردند.

فهرست مطالب

۳	۱ آماده‌سازی
۳	۱.۱ تعریف pipeline برای بیلد و تست برنامه‌های C
۳	۲.۱ آماده‌سازی گیت
۳	۲ فعال‌سازی تست
۴	۳ فرستادن تست در Azure DevOps
۴	۴ پیاده‌سازی توابع
۴	۱.۴ تست‌های memory
۴	۱.۱.۴ تست variable swap
۴	۲.۱.۴ تست byte of integer
۴	۳.۱.۴ تست pointer math
۴	۴.۱.۴ تست array as integer
۴	۲.۴ تست‌های string
۴	۱.۲.۴ تست string length
۵	۲.۲.۴ تست string compare
۵	۳.۲.۴ تست string append
۵	۴.۲.۴ تست string copy
۵	۳.۴ تست‌های bits
۵	۱.۳.۴ تست count ON bits
۵	۲.۳.۴ تست make bit stream
۵	۴.۴ تست‌های myarray
۵	۱.۴.۴ تست sum array
۵	۲.۴.۴ تست sum array ptr
۵	۳.۴.۴ تست sum array 2d
۶	۴.۴.۴ تست sum array 2d ptr
۶	۵.۴.۴ تست sum 2d jagged array
۶	۶.۴.۴ تست sum 2d jagged array ptr
۶	۵.۴ تست‌های struct
۶	۱.۵.۴ تست simple struct
۶	۲.۵.۴ تست simple struct memory layout
۶	۳.۵.۴ تست complex struct memory layout
۶	۶.۴ تست‌های dynamic memory
۷	۱.۶.۴ تست repeat_value
۷	۲.۶.۴ تست range
۷	۷.۴ تست‌های function pointer
۷	۱.۷.۴ تست apply single one parameter function pointer
۷	۲.۷.۴ تست apply single two parameter function pointer
۷	۳.۷.۴ تست apply function pointer list to single value
۷	۴.۷.۴ تست return function pointer
۷	۵.۷.۴ تست return self struct with fn ptr
۷	۵ ارسال

۱ آماده‌سازی

۱.۱ تعریف pipeline برای بیلد و تست برنامه‌های C

چنانچه قبلا pipeline برای بیلد و تست زبان C درست کرده‌اید به بخش بعدی مراجعه کنید. در غیر اینصورت ابتدا فایلی به نام `azure-pipelines-c.yml` در شاخه `master` با محتوای زیر درست کرده و `add/commit/push` کنید.

```

1 trigger:
2   - main
3
4 pool:
5   vmImage: 'ubuntu-latest'
6
7 steps:
8   - script: mkdir testout && for i in `find . -name '*_test.cpp`; do g++
9     -std=c++11 $i -o testout/$(basename $i .cpp); done
10     displayName: 'build'
11
12   - script: for i in testout/*_test; do $i -d yes; done
13     displayName: 'test'
```

برای تعریف pipeline به منظور بیلد و تست فایل‌های زبان C به Azure DevOps مراجعه کرده و پس از انتخاب گزینه `New Pipeline` در هنگام انتخاب نوع pipeline گزینه `Existing Azure Pipelines YAML file` را انتخاب کرده و فایل درست شده در بالا را از شاخه `master` انتخاب کنید. پس از درست شدن pipeline آن را به عنوان یک `Build Policy` برای شاخه `main` تعیین کنید.

۲.۱ آماده‌سازی گیت

✓ به شاخه‌ی `master` بروید و از یکسان بودن این شاخه با سرور اطمینان حاصل کنید.

```

1 C:\git\FC01021>git checkout master
2 Already on 'master'
3 Your branch is up to date with 'origin/master'.
4
5 C:\git\FC01021>git status
6 On branch master
7 Your branch is up to date with 'origin/master'.
8
9 nothing to commit, working tree clean
10
11 C:\git\FC01021>git pull
12 Already up to date.
13
14 C:\git\FC01021>
```

✓

توصیه می‌شود پس از پیاده‌سازی هر تست تغییرات انجام شده را `commit` و `push` کنید. پوشه‌ای با نام `CA` درست کرده و فایل‌های تست `bits_test.cpp`، `memory_test.cpp`، `string_test.cpp`، `function_pointer_test.cpp`، `dynamic_memory_test.cpp`، `struct_test.cpp`، `myarray_test.cpp` به همراه فایل بستر تست `catch.hpp` را در آن قرار دهید. سپس پوشه `CA` را با `VSCode` باز کنید.

۲ فعال‌سازی تست

سوال‌های تمرین بصورت تعدادی تست طراحی شده‌اند که لازم است تابع لازم برای پاس شدن تست را پیاده‌سازی کنید. همه تست‌ها `comment` شده و بستر `doctest` با استفاده از نشانه `doctest::skip()` برای رد کردن و عدم اجرای تست تنظیم شده است. ابتدا کامنت‌های مربوط به تست‌ها را یکی-یکی برداشته و از شناخته شدن تست توسط افزونه `TestMate` و `Test Explorer` در `VSCode` اطمینان حاصل کنید. برای این منظور ابتدا کامنت‌های مربوط به یک تست را بردارید. سپس تست را مطالعه کنید. نام تابع مورد تست و پارامترهای

ورودی و نوع مقدار برگشتی تابع مورد تست را تشخیص دهید. سپس در فایل متناظر مربوطه `bits.h` ، `string.h` ، `memory.h` ، `function_pointer.h` یا `dynamic_memory.h` ، `struct.h` ، `myarray.h` تابع را با پارمترهای ورودی و مقدار برگشتی مناسب تعریف کنید (در این مرحله نیاز به پیاده‌سازی نیست). در صورت نیاز می‌توانید فایلی به نام `function_pointer.cpp` ، `dynamic_memory.cpp` ، `myarray.cpp` ، `bits.cpp` ، `string.cpp` ، `memory.cpp` نیز ایجاد کرده و تابع `main` را در آن پیاده‌سازی کرده و از درستی تعریف تابع خود مستقل از تست اطمینان حاصل نمایید. نهایتاً به منظور شناخته شدن تست‌ها توسط VSCode لازم است فایل تست بیلد شود. همچنین لازم است تنظیم `testMate.cpp.test.executables` متعلق به `TestMate` به گونه‌ای تنظیم شده باشد که فایل‌های اجرایی حاصل از بیلد فایل‌های تست را پیدا کند: `bits_test.exe` ، `dynamic_memory_test.exe` ، `myarray_test.exe` ، `string_test.exe` ، `string_test.exe` ، `memory_test.exe` ، `function_pointer_test.exe` این فرایند را تا براشته شدن کلیه کامنت‌های تست ادامه دهید.

۳ فرستادن تست در Azure DevOps

پس از شناخته شدن کلیه تست‌ها در VSCode کد خود را `add/commit/push` کنید. با توجه به اسکریپت موجود برای کامپایل و اجرای تست‌ها لازم است قبل از ارسال نهایی خط زیر را در ابتدای تمام فایل‌های `cpp` مربوط به `test` اضافه کنید تا فایل‌های تست به تنهایی کامپایل شده و فایل اجرایی متناظر با آنها در آژور تولید و اجرا شود.

```
#define DOCTEST_CONFIG_IMPLEMENT_WITH_MAIN
```

۴ پیاده‌سازی توابع

۱.۴ تست‌های `memory`

تمرین‌های این بخش مربوط به اشاره‌گر، حافظه، متغیر و آرایه هستند. توابع مورد نیاز در این بخش را در فایل `memory.h` پیاده‌سازی کنید.

۱.۱.۴ تست `variable swap`

تابع `swap` اشاره‌گر به دو متغیر را به عنوان پارامتر دریافت کرده و مقدار دو متغیر را با هم جابجا می‌کند.

۲.۱.۴ تست `byte of integer`

تابع `get_byte` یک عدد صحیح مثبت و یک شماره بایت به عنوان پارامتر دریافت کرده و بایت مورد نظر را برمی‌گرداند.

۳.۱.۴ تست `pointer math`

تابع `address_plus` آدرس یکی از عناصر یک آرایه و عدد n به عنوان ورودی دریافت کرده و آدرس عنصری از آرایه که n تا بعد از آدرس ورودی قرار دارد را برمی‌گرداند.

۴.۱.۴ تست `array as integer`

تابع `array_as_int` یک آرایه از کاراکتر را بعنوان پارامتر دریافت کرده و چهار عنصر ابتدای آرایه را به عنوان یک عدد صحیح برمی‌گرداند.

۲.۴ تست‌های `string`

تمرین‌های این بخش مربوط به رشته یا آرایه کاراکتر می‌باشند. توابع مورد نیاز در این بخش را در فایل `string.h` پیاده‌سازی کنید.

۱.۲.۴ تست `string length`

تابع `str_len` یک آرایه از کاراکتر را بعنوان پارامتر دریافت کرده و طول رشته حرفی را برمی‌گرداند. کاراکتر صفر یا `NULL Terminator` جزو طول رشته حرفی حساب نمی‌شود.

۲.۲.۴ تست string compare

تابع `str_compare` دو آرایه از کاراکتر را بعنوان پارامتر دریافت کرده و در صورت برابر بودن دو رشته حرفی `true` و در غیر اینصورت `false` برمی‌گرداند.

۳.۲.۴ تست string append

تابع `str_append` دو آرایه از کاراکتر را بعنوان پارامتر دریافت کرده و دومین رشته حرفی را به انتهای اولین رشته حرفی اضافه می‌کند. توجه کنید که انتهای یک رشته حرفی با `NULL Terminator` یا کاراکتر صفر مشخص می‌شود.

۴.۲.۴ تست string copy

تابع `str_copy` دو آرایه از کاراکتر را بعنوان پارامتر دریافت کرده و اولین رشته حرفی را در آرایه دوم کپی می‌کند.

۳.۴ تست‌های bits

تمرین‌های این بخش مربوط به محاسبه یا تغییر بیت‌های یک عدد می‌باشد. توابع مورد نیاز در این بخش را در فایل `bits.h` پیاده سازی کنید.

۱.۳.۴ تست count ON bits

تابع `count_on_bits` یک عدد صحیح به عنوان پارامتر دریافت می‌کند و تعداد بیت‌های یک در نمایش مبنای دو این عدد را برمی‌گرداند.

۲.۳.۴ تست make bit stream

تابع `make_bits` اعداد صحیح n و m را به عنوان پارامتر برمی‌گرداند و یک عدد صحیح برمی‌گرداند که در نمایش مبنای دو n تا بیت یک داشته و بین هر دو بیت یک تعداد m تا بیت صفر موجود است. برای مثال به تست کیس‌ها مراجعه کنید.

۴.۴ تست‌های myarray

تمرین‌های این بخش مربوط به پیمایش آرایه یک بعدی، دو بعدی و آرایه ناهمسان (`jagged array`) با عملگر `[]` و همچنین با استفاده از محاسبات اشاره‌گرها می‌باشد. توابع لازم برای این بخش را در فایل `myarray.h` پیاده سازی کنید.

در این بخش حتماً لازم است توسط دستور `-exec x/16bx <address>` در `DEBUG CONSOLE` موجود در `VS CODE` حافظه را در آدرس‌های مربوطه بررسی کنید.

۱.۴.۴ تست sum array

تابع `array_sum` یک آرایه و اندازه آن را به عنوان پارامتر دریافت کرده و جمع عناصر آنرا برمی‌گرداند.

۲.۴.۴ تست sum array ptr

تابع `array_sum_ptr` مانند تابع `array_sum` است، با این تفاوت که استفاده از عملگر `[]` در این تابع مجاز نمی‌باشد. لازم است با محاسبات اشاره‌گرها محل اعداد موجود در آرایه را پیدا کرده و حاصل جمع آنها را برگردانید. در صورت استفاده از عملگر `[]` از این سوال هیچ نمره‌ای دریافت نمی‌کنید.

۳.۴.۴ تست sum array 2d

تابع `array_sum2d` یک آرایه دوبعدی ۲ در n و n را به عنوان پارامتر دریافت کرده و حاصل جمع عناصر آرایه دوبعدی را برمی‌گرداند. در استاندارد C89 فقط بعد اول آرایه دو بعدی می‌تواند نامشخص باشد. بقیه ابعاد باید در زمان کامپایل مشخص باشند.

۴.۴.۴ تست sum array 2d ptr

تابع `array_sum2d_ptr` یک آرایه دوبعدی با ابعاد دلخواه را به صورت یک اشاره‌گر به عدد صحیح (`int *`) و اندازه بعد اول و دوم را به عنوان پارامتر دریافت کرده و حاصل جمع عناصر را برمی‌گرداند. همانند تابع `array_sum_ptr` استفاده از عملگر `[]` در این تابع مجاز نمی‌باشد.

۵.۴.۴ تست sum 2d jagged array

تابع `jagged_array_sum` یک آرایه دوبعدی ناهمسان به همراه اندازه بعد اول و آرایه‌ای یک بعدی شامل اندازه‌های مختلف بعد دوم را به عنوان ورودی دریافت کرده و حاصل جمع عناصر را برمی‌گرداند. دقت کنید که آرایه ناهمسان برخلاف آرایه دوبعدی، آرایه‌ای از آرایه‌ها (یا اشاره‌گرها) می‌باشد. حتما این تفاوت را با دستور مشاهده حافظه بررسی کنید.

۶.۴.۴ تست sum 2d jagged array ptr

تابع `jagged_array_sum_ptr` همانند تابع `jagged_array_sum` می‌باشد با این تفاوت که آرایه ناهمسان را به صورت (`int**`) و آرایه اندازه‌ها را به صورت (`int*`) به عنوان پارامتر دریافت می‌کند. همچنین استفاده از عملگر `[]` در این تابع مجاز نمی‌باشد. لازم است از محاسبات اشاره‌گرها استفاده شود.

۵.۴ تست‌های struct

تمرین‌های این بخش مربوط به تعریف `struct`، عملگر `.`، عملگر `->`، اشاره‌گر به `struct` و نحوه قرارگیری `struct` در حافظه می‌باشد. مانند بخش قبل:

حتما لازم است توسط دستور `-exec x/16bx <address>` در `DEBUG CONSOLE` موجود در `VS CODE` به منظور بررسی حافظه استفاده کنید.

۱.۵.۴ تست simple struct

ابتدا لازم است با استفاده از `typedef` یک نوع داده‌ای `struct` به نام `_student` با بخش‌های `name` و `grade` با نوع داده‌ای مناسب تعریف کنید. سپس تابعی به نام `add_grade` تعریف کرده که اشاره‌گر به `_student` و یک عدد `float` به عنوان پارامتر دریافت کند و مقدار عدد را به `grade` موجود در محل اشاره‌گر اضافه کند. همچنین لازم است تابع اشاره‌گر را نیز برگرداند.

۲.۵.۴ تست simple struct memory layout

ابتدا لازم است با استفاده از `typedef` یک نوع داده‌ای `struct` به نام `int_struct` با بخش‌ها و نوع‌های داده‌ای مناسب تعریف کنید. سپس تابعی به نام `get_some_ptr` تعریف کرده که اشاره‌گر به `int_struct` به عنوان ورودی دریافت کرده و یک اشاره‌گر `unsigned int*` به نحوی برمی‌گرداند که تست‌های آتی پاس شوند. برای پیدا کردن آدرس مناسب برای برگرداندن لازم است حافظه را با دستور بالا بررسی کنید.

۳.۵.۴ تست complex struct memory layout

در این تمرین نیز مانند تمرین قبل لازم است نوع داده‌ای مناسب را تعریف کرده و تابع `get_some_ptr2` را به گونه‌ای پیاده‌سازی کنید که تست‌ها پاس شوند. دقت کنید، همانند تمرین قبل، مطالعه تست، فهم آن و بررسی حافظه قسمت اصلی این تمرین می‌باشد. در این تمرین دقت کنید که هر کدام از بخش‌های `struct` در چه بخشی تعریف شده‌اند و فاصله خالی میان آنها را نیز پیدا کنید. برای فهم بهتر مفهوم `structure padding` به این آدرس مراجعه کنید.

۶.۴ تست‌های dynamic memory

تمرین‌های این بخش مربوط به تخصیص حافظه متغیر/پویا در `heap` می‌باشد. توابع مورد نیاز در این بخش را در فایل `dynamic_memory.h` پیاده‌سازی کنید. برای پیاده‌سازی توابع در این قسمت لازم است از تابع تخصیص حافظه پویا `malloc` استفاده کنید.

۱.۶.۴ تست repeat_value

تابع repeat_value یک عدد صحیح v و اندازه آرایه n به عنوان پارامتر دریافت کرده و یک آرایه با اندازه n که تمام عناصر آن دارای مقدار v می‌باشند، برمی‌گرداند.

۲.۶.۴ تست range

تابع range دو عدد صحیح from و to به عنوان پارامتر دریافت کرده و یک آرایه برمی‌گرداند که اعداد from تا to به ترتیب در آن قرار دارند.

۷.۴ تست‌های function pointer

تمرین‌های این بخش مربوط به اشاره‌گر به تابع می‌باشد. توابع مورد نیاز در این بخش را در فایل function_pointer.h پیاده سازی کنید.

۱.۷.۴ تست apply single one parameter function pointer

تابع apply آدرس/اشاره‌گر به یک عدد صحیح به نام pn و یک اشاره‌گر به تابعی که ورودی و خروجی آن یکی عدد صحیح می‌باشد (pfn) از ورودی دریافت می‌کند. سپس تابع pfn را روی محتوای آدرس pn اجرا کرده و نتیجه را در همان محل pn ذخیره می‌کند.

۲.۷.۴ تست apply single two parameter function pointer

تابع apply2 دو عدد صحیح a و b و اشاره‌گر به یک عدد صحیح سوم pc به علاوه اشاره‌گر به یک تابع pfn به عنوان پارامتر دریافت می‌کند. سپس a و b را به تابع pfn داده و نتیجه را در محل pc ذخیره می‌کند.

۳.۷.۴ تست apply function pointer list to single value

تابع apply3 یک آرایه‌ای از توابع به همراه طول آریه و آدرس یک عدد صحیح را به عنوان پارامتر دریافت می‌کند. سپس توابع موجود در آرایه را به ترتیب یکی-یکی روی محتوای عدد صحیح اجرا کرده و نتیجه را در همان محل عدد صحیح ذخیره می‌کند.

۴.۷.۴ تست return function pointer

تابع get_func یکی از کاراکترهای '+', '-', '/', '*' را به عنوان پارامتر دریافت کرده و یک تابع (pfn) برمی‌گرداند. تابع pfn لازم است تابعی باشد که دو عدد از ورودی دریافت کرده و عملگر متناظر با کاراکتر ورودی را روی آنها اجرا کرده و نتیجه را برگرداند.

۵.۷.۴ تست return self struct with fn ptr

نوع داده‌ای struct با نام self را تعریف کنید که دو بخش داشته باشد. بخش اول یک عدد صحیح به نام n باشد. بخش دوم یک اشاره‌گر به تابع به نام f باشد. ورودی تابع f از نوع اشاره‌گر به self بوده و خروجی آن نیز از همین نوع می‌باشد. سپس تابع self_func را تعریف کرده که تعریف آن مطابق تابع f باشد. پیاده‌سازی تابع self_func باید به گونه‌ای باشد که تست‌های بعدی پاس شوند. با مطالعه تست‌ها پیاده‌سازی مناسب را ارائه کنید.

۵ ارسال

اگر موفق به پاس شدن تستی نشدید دستور مربوط به عدم اجرای تست را در تعریف TEST_CASE مربوطه به شکل زیر اضافه کنید. پس از پیاده‌سازی توابع و پاس شدن تست‌هایی که فرصت کردین، نوبت به ارسال آنها میرسد. مثل قبل تغییرات را در شاخه master add/commit/push کنید.

```
TEST_CASE("test_case_name" * doctest::skip())
```